

AMIGOE DI CURACAO

WEEKBLAD VOOR DE CURACAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire,
en Aruba per drie maanden fl. 2,— met
vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels
fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
OP CURAÇAO,
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

De Agentuur
ten huize van de Heeren
JAN ELLIS, Curaçao, — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, Aruba, — Playa.
JOSE A. ROSA HERRERA, Bonaire, — Playa.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres
luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan for Curaçao, Bonaire i Aru-
ba fl. 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl. 0,50, cada
regel mas fl. 0,07½.

SCHIEPSTIJDINGEN.

aankomst alhier:
27 Juni Harrison van Liverpool
30 „ Deutsche St. „ Hamburg
5 Juli Maracaibo „ Maracaibo

CALENDARIO.

Juni-Juli.
27 DOMINGO. den di Oct. di Corpus.
28 LUNA. S. Leon II, papa.
29 MARTES. Stoe. Pedro i Pablo, Apost.
30 RAZON. Commemoracion di S. Pablo, ap.
1 HUESER. Sta. Eleonora, v.
2 VIERNES. Visitacion di N. Señora,
3 SABRA. Stoe. Irene i Felix. mm.

STAND DER MAAN.

N. M. 1 Juli 5 ure 31 m. P. M.
Opkomst der Zon:
1 Juli 5 ure 37 min.
Ondergang der Zon:
1 Juli 6 ure 23 min.

SCHIEPSTIJDINGEN.

vertrek van hier:
27 Juni Maracaibo naar Maracaibo
4 Juli Valencia „ New-York

DE ZEGEPRAL

DER KATHOLIEKE KERK

II (Slot).

Vijftien jaren lang duurde de hardnekkige oorlog, dien de Pruisische Regeering in haar land den Paus en de Katholieke Kerk heeft aangedaan. Twee grijsaards, Pius IX en Leo XIII, voerden voor de heilige zaak der Kerk dien strijd. Hun leger? Wat op dien naam aanspraak kon maken, was, tegelijk met hun land en hoofdstad, in handen gevallen van de Piëmonteesche roovers. In het Vaticaan, naast de graven der Apostelen, streden zij, zonder kruut en lood of welke mensche-lijke wapenen ook, tegen Duitschlands machtigen Keizer: of liever, tegen den gewelddenaar en geesel van landen en volken — Prins von Bismarck. Deze stond in al die jaren op den hoogsten trap van zijne glorie en macht. Toch hebben wederom Paus en Kerk de zegepraal behaald: het meest ruwe en onbeschaamde geweld van den Rijkskanselier vermocht niets tegen de rots van Christus' Kerk. De vijand heeft de sterkste bolwerken moeten overgeven en ruimen. Volgens de wet van 10 Mei jl., welke den 21n daarna de Koninklijke Sanctie verkregen heeft, gaan thans honderden Pastoor-plaatsen weder bezet worden; de bisdommen zullen hun Seminaries tot opleiding der Geestelijkheid wederom openen; voor de Theologische inrichtingen, Convicten en Academiën is het doodvonnis ingetrokken, en het volle, vrije leven hun voor het vervolg toegezegd. „Al het OVERIGE blijft verder aan eene latere herziening voorbehouden, waarover tusschen „Pruisen en den H. Stoel moet „onderhandeld worden”. Inderdaad, de Cultuurkamp wilde in Pruisen het katholieke leven in den hartader aantasten. Terecht noemden de Engelsche Lords dan ook dien strijd van v. Bismarck „den grooten, ouden strijd van den Staat te-

gen de Kerk”; en daarom mochten wij hier spreken van de groote en glansrijke zegepraal der Katholieke Kerk en van de onsterfelijke levenskracht, waar in onze dagen het zoo aangevochten Pausdom zulke heerlijke blijken van heeft gegeven.

De Katholieken kunnen trotsch zijn op hun tegenwoordigen Paus. Ofschoon vernederd tot een gevangene in zijn eigen woning, en beroofd van alle wereldlijke macht en luister, zetelt Leo XIII op den Stoel van Petrus in de volle glorie van het Pauschap. Hij is het machtig middelpunt der Katholieke Eenheid: de Herder, de Vader, de Leeraar, de Hoogepriester van 200 millioen Christenge-loovigen. Van al de zijnen geëerd en bemind, door zijn vijanden bewonderd en geprezen, door zijn mede-souvereinen als scheidsrechter ingeroepen, vervult hij zijn Pauselijke zending tot zegen van de menscheijke maatschappij en tot glorievolle uitbreiding van Christus' Kerk op aarde.

Het zij ons vergund, hier de woorden in herinnering te brengen, die Z. D. H. Mgr. Leyten, Bisschop van Breda, den 22n Mei jl. tot den H. Vader gericht heeft. De Nederlandsche pelgrims waren dien dag bij Z. H. den Paus ter audientie toegelaten, en bij die gelegenheid sprak de Nederlandsche Kerkvorst in zijne Latijnsche rede met de volgende treffende en kernachtige zinsnede over den verhevenen Apostolischen arbeid van Paus Leo XIII.

„Terwijl de grondslagen van ieder gezag over geheel de wereld of verwoest daarheen lagen, of iederen dag meer en meer werden geschokt; terwijl de volken, door valsche en verderfelijke begin-selen medegesleept, naar een afgrond van rampen voortholden; terwijl de menschen, toegevend aan hun begeerlijkheden, immer hartstochtelijker het genot najoe-gen; terwijl de Kerk van Christus aan misdadige en sluw be-

raamde aanslagen bleef blootgesteld, en de openbare en bijzondere nood iederen dag hooger en hooger steeg, moest het dan niet hoogst gelukkig en een schitterende weldaad van God genoemd worden, dat op den Stoel van Petrus de man werd verwekt, die den goddelijken oorsprong des gezags verdedigen, de heiligheid en onverbreekbaarheid van den huwelijksband in het licht stellen zou; die de Christelijke inrichting der burgerlijke maatschappij verklaarde, de dwaze meeningen en de monsterachtige leer der moderne stelsels weërligde; die tegenover de ongeloovige wetenschap de studiën, ingericht naar de leerwijze van den Engelachtigen Leeraar, stellen zou; die zou trachten de volkeren van het genot tot de boetvaardigheid terug te voeren; die de vijanden der Kerk door zijn onverwonen standvastigheid beschamen; door zijn wijsheid te-leurstellen, door zijn verzoeningsgezindheid tot zich trekken zou, en, opdat de wereld aan de alom drukkende rampen mocht ontsnappen, niet zou ophouden de Christenvolken allerdringendst aan te sporen, om tot God en Zijn roemvolle Moeder smeekend de handen op te heffen.”

„In den tegenwoordigen Paus heb ik vertrouwen — zeide de Rijkskanselier in zijn beroemde redevoering van 4 Mei jl. — en hoop met hem tot den vrede te zullen komen.”

Nadat in gemelde Kamerzitting van 4 Mei de nationaal-liberaal Seiffarth zich tegen het wijzigen der Mei-wetten verklaard en ook v. Bismarcks houding tegenover het Vaticaan aangevallen had, antwoordde deze:

„De vorige spreker vraagt mij, of ik dan werkelijk vertrouwen stel in de macht, met welke wij een overeenkomst aangaan. Ik heb reeds te voren gezegd, dat wij geen contract gesloten hebben; van het aangaan van een overeen-

komst is geen sprake. (†) En hoe ver dan mijn vertrouwen gaat? Ik stel vertrouwen in den thans regeerenden Paus te Rome. Dat ik, zooals iedereen, wat schranderheid aangaat, in het Vaticaan mijn meester gevonden heb, spreek ik niet tegen. Ik wil dan ook niet met het Vaticaan in slimheid of schranderheid wedijveren. Mijn doel is geen ander dan dit: mij niet te laten overtreffen, wanneer het geldt, voorzorgen te nemen voor het welzijn van het Vaderland.” (Levendig Bravo, rechts.)

Zulke bekentenissen van den hoofdkampioen voor de Staatsal-macht voltooien, dunkt ons, de zegepraal van Paus Leo XIII. De Katholieke Kerk heeft hare rechten glansrijk verdedigd en gehandhaafd: Zij heeft gezegevierd! De trotsche Negentiende Eeuw, met haar ingebeelde wijsheid en zoo vaak overdreven machtsgevoel, heeft van de Goddelijke Voorzienigheid een vernederende les ontvangen, evenals de grootste vertegenwoordigers van die Eeuw: het overmoedige Pruisen en zijn trotsche Rijkskanselier. Hun strijd tegen de Katholieke Kerk is als die van zoovele vroegere, soms nog grooter, vijanden van ons Heilig Ge-loof. Reeds de H. Chrysostomus,

(†) Maar bedriegen wij ons niet over den aard van den vrede:—aldus v. Bismarck in zijn eerstgenoemde rede — 'tis geen vrede tusschen twee oorlogvoerende Staten, zoodat nu bij een vredestractaat de grenzen, enz. nauwkeurig worden afgebakend; maar wij hebben bij ons te doen met een vredesluiting tusschen Staat en Kerk in ons eigen Land, en daar kunnen ons de wettelijke formules op zichzelf weinig helpen: zij leveren ons slechts de vaten voor de mate van vertrouwen en de stemming, die wij bij het sluiten van den vrede zullen aanbrengen. De hoofdzak blijft de goede wil. Het vat kan slechts dan gevuld worden met de melk van een edele denkwijze, wanneer aan beide kanten de goede wil bestaat tot het uitvoeren van den vrede. De goede wil nu laat zich niet dwingen in bepaalde paragrafen..... „Derhalve is het noodzakelijk, zich los te maken van vroegere verdeeldheden en alvorens het vertrouwen te doen herleven, waartoe naar mijn meening Z. H. de Paus van zijn kant zulk een schitterend voorbeeld heeft gegeven.”

voordat hij voor zijn geloof in ballingschap ging, riep den Keizer van Constantinopel toe: „Niets is machtiger dan de Kerk, niets is machtiger dan de Kerk! Mensch, staak den krijg, om uw kracht niet te verspillen. Voer geen oorlog tegen den Hemel.... In den strijd tegen de Kerk kunt gij niet overwinnen; immers God is sterker dan allen.” (*)

Bijna *Vijftienhonderd jaren* is dat woord van Sint Chrysostomus oud, en de waarheid daarvan immer door de geschiedenis bevestigd geworden. De Katholieke Kerk overwon en overleefde steeds haar machtigste vijanden. Zal men nu met Prins v. Bismarck dat wondervolle feit alleen willen toeschrijven aan „de slimheid en schranderheid van het Vaticaan”? Wij, Katholicken, zien er de vervulling in van de woorden die eenmaal haar Goddelijke Stichter van Haar gesproken heeft: „De poorten der hel zullen Haar niet overweldigen.”

De Katholieke Kerk is de lijdende en strijdende bij uitnemendheid; maar de zegepraal is haar toegezegd door Hem, die met Haar wezen zal niet alleen tot de Negentiende eeuw, maar tot de laatste, d. i. tot het einde der Eeuwen.

(*) Joan. Chrys., Homilie vóór zijn Ballingschap. n. 1.

Triunfo di Iglesia Católica.

Dia 10 di Mei di e anja-aki Cámara di Diputadonan di Prusia a acepta coe 260 voto contra 108, toer articulonan di e Proyecto Eclesiástico Político, koe cual gobiernoe di Emperador Wilhelm a coeminsa pa doena Católica Alemannan nan libertad i derechonnan, asina tantoe tempoe arbitrariamente usurpar.

Amigoe i enemigoe ta di acuerdo coe otro, koe Iglesia Católica coe su glorioso hefe Papa Leon XIII a gana coe aceptacion di e ley-ai un victoria brillante riba gobiernoe Aleman i riba Canciller Imperial, Principe von Bismarck. Coronar coe su diadema di triunfo Esposa di Cristoe ta canta su „Te Deum laudamus.”—Bo, oh! Dios, nos ta alaba! i su jioenan, koe a sufi i lucha coe nê 15 anja largoe, ta repeti e mees cantica di alabanza pa su victoria. Coe contentamentoe i orguljo nan ta recorda awé e lucha terrible; nan ta bolbe tira un bista riba e campo di batalla; nan ta conta número di e bataljanan, koe a toema lugar den e dos potencionan di mas grandi di mundoe; i nan ta disfruta coe satisfaccion di e triunfo i di su gloria.

Lo kô ta jama atencion ta, koe ningun hende kizas a anota i calcula naturaleza i trascendencia di e lucha-ai, ni valor intrinseco di e triunfo di nos Iglesia, coe mas husticia i exactitud, manera scirbidornan, koe hende por jama toer coe méno di partido Católico, a haci esai.

Pa aclaracion di e suceso-ai di mas grandi, koe actualmente a toema lugar riba mundoe, nos kier moestra aki claramente, com scirbidornan no-católico ta huzga e asunto-ai.

Ta parce nos, koe toer hende lo a considera como debilidad di Alemannan, si despues di nan entrada triunfante den Paris, nan a cai asina duroe riba Francesnan, pasobra eskinan a jega di grita un dia na principio di guera di 1870-71: „Bam Berlin, bam Berlin!” E respeto, koe un hende ó nacion vencido tin derecho riba dié, ta taha e vencedor verdaderamente di humilja su enemigoe mas ainda. Ma no aki, ora Francesnan a pretende na gritoe i coe siguranza di hacié, koe nan lo

a bai haci un paseo triunfal den Berlin.—Asina mees ta sosode coe Principe von Bismarck. Na 1872 el a bisa: „*Nach Canossa gehen wir nicht!*” Nos no ta bai Canossa! No hala atras, no concede, no retira ó sikiera enmenda e Leynan di Mei: mas corticoe, ningun Papa la por lamanta cabez contra Canciller di Alemania.

Coe alegria i entusiasmo Prensa anti-católica a repeti e palabranan-ai; adoradornan di e „Principe di heroe” a halza nan mees té na cielo coe asina un campeon contra Roma; na Harzburg nan a erigi p’é un columna di honor, riba cual su imagen di bronce tabata ostenta; i riba e monumentoe-ai tabata para scirbir e inscripcion heroica-aki: „*Nach Canossa gehen wir nicht!*”

Desgraciadamente, promer koe nada otro, naturaleza mees a hala un raya den e palabranan-ai. Algun hende ta pretende koe ta un rayo a cai riba e imagen di metal i pasa riba e palabranan; otro ta bisa, koe ta gota di awa oxidá a produci e raya den e inscripcion di Bismarck su monumentoe; ma com koe esai a sosode, despues di cada awaceroe koe cai, nan meste limpia e monumentoe asina tantoe posible, afin di no excita gustoe di hari di biageroenan.

Ademas, Von Bismarck mees a mantene su palabra té awé? Nos lezadornan sabi masjar bon, com conan ta para awé den e Canciller Aleman coe Papa. „Enmendacion”, „trocamentoe” di importancia, casi complete „abolicion di Leynan di Mei” a sosode na Alemania den último lunanan. Sinembargo, ainda courant Bismarckianonan ta bisa, koe von Bismarck no a bai Canossa. Nan ta presenta accionnan di nan Principe adorar como poco menos ainda koe un triunfo. Un órgano Aleman-liberal, *New-Yorker Staats-Zeitung*, a haja e último-aki un poco fuerte i grosero. E courant-ai a mira su opinion espléndidamente interpretar den un artículo di *Berliner Tagblatt* i el a copié sin ningun enmendacion. E manera koe e courant-ai di Berlin ta pone Bismarckianonan na nan lugar, ta seguramente original. Su redaccion a scirbi un artículo coe título: „*Na oenda Canossa ta?*” i nos ta bai comunica nos lezadornan parte principal di su respondi riba e pregunta-ai.

„Na oenda Canossa ta?—Cualke mucha di school por doena un respondi ai-riba. Canossa ta nomber di un castillo den dominio di Reggio, na oenda un tempoe Papa Gregorio VII, como huésped di su amiga Marquiza Matilda di Toscana, a acepta e penitencia pública di Enrique IV, Emperador di Alemania. Tres dia largoe Emperador Enrique a para dilanti di porta di e castillo, desvestido di toer su luho imperial, pia abao, i coe un bistir di penitencia; é no a stop di jora ni di implora misericordia, auxilio i consuelo Apostólico, sino ora toer hende, koe tabata presente a haja compasion di e penitente, i pidi Papa gracia i pordon pé.

„Ningun hende a tende té awor, koe Principe von Bismarck ó cualke otro Dignatario di Alemania di awendia, a bai haci un biaha, pasa seroan di Alpes, i bai presenté, den un bistir di penitencia, dilanti di Papa na Canossa? Nada di esai a sosode; al contrario; como prueba di su mas haltoe veneracion i respetoe Papa Leon XIII a condecora Canciller Imperial di Alemania coe Orden di Cristoe.”

„Pakiko anto nan ta papia di un Canossa nobo?—Verdaderamente lo no tabata boenita, si hende toema palabranan di Bismarck pa un repeticion literal di e historia bieuw di Emperador Enrique IV; i ma kiko hende bisa anto, si e palabranan-ai meste ta comprender den e sentido, koe von Bismarck mees a doena nan? A lo menos, na coeminentoe di Cultuorkamp, den un sesion di Reichstag, dia 14 di Mei 1872, —tempoe tabatin papiamentoe di un Representacion cerca Santa Silja—von Bismarck ta kende a larga mundoe henter tende e palabra „orguljonan aki”: „Boso keda sosegar; Noa no ta bai Canossa, ni coe curpa ni coe espíritu!”

„Asina anto hende ta mira mas koe clá den Bismarck su idea (i nunca su tendedoran a comprende di otro manera) koe é kler a doena mas koe suficiente seguridad na Parlamento i na henteer Alemania, koe lo é no a haci nunca algun biaha di Penitencia na Canossa, ó na oenda otro koe ta. Toer hende a comprende palabranan di von Bismarck como un garantía solemne, koe e lucha nobo-aki (Cultuorkamp) contra Roma lo no a caba manera esun bieuw di Edad Media, ma koe solamente hende lo por a corda riba un paz coe Roma, ora koe toer condicionnan di e paz-ai lo garantiza i sigura di toer manera derechonnan di Estado (leza: dominio riba Iglesia Católica, *Red. di A.*). E último-aki tabata fin di Cultuorkamp; un fin koe, segun declaracion di e mees von Bismarck, nan mester a trata di logra pasando riba „Caminda di legislacion.” Pronto e caminda-ai tabata ocupar; ni adversarionan di Curia ni Curia mees a duda sikiera, koe Principe von Bismarck, coe su decision y firmeza propio di dié, lo no a sigi riba su caminda, koe el a toema. Abandona e caminda-ai, tabata para pareuw coe cohe caminda pa Canossa.

„I awor?—E caminda ta abandonar, i nan a bai Canossa. Ata e leynan di Mei kibrar; e leynan koe un dia Gobiernoe Aleman a jama „un arreglo riba fundamento duradero.” Un miembro di Centro (Católico) a bisa: „E leynan lo no ta ehecutar nunca; nos lo no baha nos nunca.” Centro i Clero a tene nan palabra; nan a haja paz, sin baha cabez pa e leynan-ai.—Com ta para awor coe e palabra: „*Nach Canossa gehen wir nicht?*”

(E ta sigi).

Curaçao 24 Juni 1886.

Mui Estimado Amigo Ipi.

Di berde mi a spanta, koe den tantoe dia mi no a ricibi ningun briefi, ma toch mi no ta toema nada na maloe, pasobra mi ta comprende koe lo tin hopi cos di haci i regla pa biage.

Mi tambe no a scirbi Ipi muchoe, pasobra mi a bai Punda i foi aja mi a kuier un dos dia na banda ariba pa bisjita mi amigoean.

Foi e Courantnan, koe mi a manda, Ipi a teude nos nobo tristoe di morto di nos Obispo, asina koe mi no tin nood di scirbi mas di esai. Maucra Ipi por eomprendo nos ta jora nos Obispo masjá, pasobra é tabata homber sabir i un homber di Dios koe pa su ciencia i debocion por a juda nos muchoe; ma sigur Dios lo doena nos liger un otro Tata trobe, pa hiba Curaçao mas aleuw ainda den camina di berdad i birtud, pasobra uos ta falta muchoe ainda.

Den dianan koe mi tabata na Punda mi a probecha di mira kiko mi jioe *Law* a sinja: awor el ta coeminsa papia bonitoe Spanjol caba i otro dia mi a leza un briefie chikitoe koe el a scirbi na Spanjol pa su amigo *Sjels*.

Bo ta corda ainda koe otro dia mi a scirbi Ipi com miserabel nos relacionnan ta coe hendenan koe ta liba den interior di nos Isla i coe habitantenan di Aruba i Bonaire. Nos a moestra, koe ta mester di regla cuenta di un Post, ma parce koe na Gobiernoe nan no ta kibra cabez coe esai i nos pobercitoenan ta sufi noema coe nos briefinan.

Otro dia mi ta haja un briefi di mi amigoe *Chadé* di Otobanda scirbir 30 di Mei i mi ta ricibi é Juni. Bonitoe hê? ma tendé bon! mi ta mandé un trobé mees dié i mi ta doená na un heude di confianza, e. s. na Juliana di Hato. Ocho dia despues e pobercitoe ta bolbé cerca mi i ta bisa: „Cobi! bo mester scirbi un otro briefi, pasobra awaceroe a cohé mi „pisar na camina, koe mi mester a corrê da-“ roe pa mi no bira papa moehá i ora „mi tabata seondé den un caí mi no ja „haja Cobi su briefi mas: Sigur el a „cai foi mi.

Banda arriba no tin ningun nobo: cu- noecun ta frescoe, pasobra awa cerne e cai duroe trobe! na algun lugar te 20 duim; esai ta priminti algoe pa aja koe ta bini. Basta koe pueblo lo no bira muchoe baldadi, ora nan ta haja algoe; i di berde mi tin miedoe. Banda abao nan a coeminsa coe nan baliumentoenan.

Dia Luna mi a bai bisjita mi amigoe *Marti* na *Flip* i aja mi a teude koe riba e Fiesta grandi di Pascu di Spiritoe Santoe nan a balia té boerachá na diferente camina. Nan ta jama esai balia *decente* ma tabatin toer sorti di camillenan hasta foi Punda huntu i nan a haci basta di sorde. Tabatin hende aja acerca koe kier pasa pa hende di futsoen, ma nan a doena eemplonan di mas mahoe.

Ma kiko mi no kier a keré falta poco, i koe toch *Marti* a sigurá mi pa berdad, ta, koe tabatin hende koe pa nan posicion of estado koe nan tin na mundoe no por a bai den tal compania i koe toch nan tabata; nan mees a doena eemplo di mas maloe i berguenzoso koe tin: hende di color basta blancoe!!

Tjé! Ipi! com algun hende por baha nan mees toch i com e headenan kier ainda koe nos ta respectá nan. Foei! ta muchoe berguenza.

Ken koe meste doena eemplo na otro, no meste baha su mees bao di su estado i posicion i doena anto aja arriba ainda un eemplo di vagamunderia.

Marti a bisa mi, koe ora el a mira nan toer balia, blancoe, korá i pretoe, el a corda riba un tauw di macaoe.

Lo no tabata cientoe bez mas mihor, koe e hendenan a bai na nos misa di Barbœ pa celebra nos Fiesta grandi di un manera dignoe. Ma, Ipi, lo keda semper asina; lo tin semper un clase di hende koe ta stima cos di berguenza mas koe cos drechi; ma danki Dios koe mi no ta nan amigoe.

Cuenta di fosfaat di „Ascencion” ta para boenita, mi a tende. Nan tien mas koe tin bon carga caba pa exporteere. Awor nan ta bai caba di traha un bon camina riba luger di minanan na Playa di Engelenberg. Ipi lo keda admirar, si é bin weita toer e cos stranjoe, nobo i importantenan-ai di banda-bao.

Liger, liger, mi ta spera anto, koe lo nos mira Ipi na Curaçao.

Coemindamentoe di Marti.

Bo amigoe,

Cobi.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Gouvernements-Besluiten.

Curaçao, 24 Juni 1886.

Bij Koninklijk besluit dd. 18 Mei 1886 N° 25, is

1° Ingetrokken de detachering van den 1n. Luitenant der Artillerie *L. C. Dijkhoorn* bij de landmacht in *West-Indië*;

2° de 1e. Luitenant-Adjutant *F. Dell*, van het Korps torpedisten, bij voormelde landmacht gedetacheerd.

Aangesteld tot Adjutant-onder-officier bij de dienstdoende Stedelijke Schutterij alhier, de sergeant-majoor *N. van Meeteren*.

De Gouvernements-Secretaris,
HELLMUND.

Uit La Guaira ontvingen wij deze week een particuliere correspondentie, waarin gemeld werd, dat in Augustus a. s. de *Compagnie Générale Transatlantique* een geregelden diensttussen Marseille en Colon zal beginnen. In het reisplan harer Stoombooten is, onder meer plaatsen van de Antilles, ook Curaçao opgenomen. Den vijfden van elke maand zal een dier Stoomschepen van La Guaira rechtstreeks naar Curaçao vertrekken, waar zij wederom den 16 derzelfde maand op den terugtocht van Colombia de haven zal aandoen.

— De Heer C. G. van Romondt, postdirecteur alhier, maakt bekend, dat de loketten voor brieven en drukwerk ten postkantore weder beschikbaar zijn gesteld tegen denzelfden prijs en onder dezelfde voorwaarden als voorheen; 2° dat, behalve op Zon- en feestdagen en uitgezonderd den tijd, die bij aankomst van mails vereischt wordt tot het sorteren der brieven en andere stukken, voornamelijk de loketten voor huurders toegankelijk zijn van 's morgens acht uur tot 's namiddags vijf uur.

NEDERLAND.

Zijne Majesteit de Koning is voornemens, met het oog op de opening der nieuwe zitting van de Staten-Generaal, den 10^{en} Juli van Soestdijk naar de Residentie te komen en er aldan een tiental dagen te verblijven.

Coenraad Busken Huët.

Coenraad Busken Huët, wiens plotseling overlijden wij reeds meldden, werd den 28^{en} December 1826 te 's Gravenhage geboren, studeerde aan de hogeschool te Leiden en trad in 1851 als predikant op bij de Waalsche gemeente te Haarlem.

In 1862 nam hij als zoodanig zijn ontslag, hield nog eenigen tijd vrije zedekundig godsdienstige voordrachten, doch zeide daarna het predikambt vaarwel, om zich geheel aan letterkunde en journalistiek te wijden. Hij maakte tot 1868 deel uit van de redactie der *Haarlemsche Courant* en was vast medewerker aan den *Gids* voor de onder zijn naam beroemd geworden afdeling *Kroniek en Kritik*. Hij vertrok vervolgens naar Batavia als Medredakteur van den *Javabode*, doch na eenige jaren, met medewerking van Indische kapitalisten, het *Algemeen Handelsblad v. N.-I.*, onder de uitgeverij van Ernst & Co. Na acht jaren in Batavia vertoefd te hebben, droeg hij aan zijn vriend, dr. A. Lange Huët, de leiding van het blad te Batavia over, en zette die over, voor het Europeesche gedeelte per week voort. Uit de laatste tien jaren zijn leven dagteekenen, behalve eenige reeks opstellen in verschillende tijdschriften en in zijn dagblad, welke later onder de *Litterarische Fantasiën* verschenen, zijne uitvoerigste werken beschrijvingen van zijne reizen in Nederland en in België, de beschrijving van de ontsreken van Parijs en zijn belangrijkste werk, *Het land van Rembrandt*.

In den laatsten tijd trok hij in het bijzonder de aandacht als de vermoedelijke schrijver van eenige brieven in het *Alg. Dagbl. v. N.-I.*, waarin op meer dan ergerlijke wijze over ons Vorstenhuis gesproken werd, evenals hij vroeger veel aanstoot deed zijn *Lidewijde* gaf.

Hoe men echter ook over de strekking van Huëts literaire werken en van zijn critisch talent moge oordeelen, zeker is het dat Nederland door zijn dood een van zijn schitterendste letterkundigen verloor.

Tot lof van Busken Huët moet gezegd worden, dat hij, die de liberalen door en door kende, hun zonderegister bij ontelbare gelegenheden onbarmhartig heeft geopend, tevens dat hij veel bijdroeg tot de reconstructie onzer Vaderlandsche geschiedenis in anti-protestantschen geest. Onderscheidene „helden" zijn door hem uit de leugens der zogenaamde geschiedschrijvers in hun ware gedaante voor den dag gehaald. De groothede der Katholieke Kerk liet hem niet ongevoelig; in sommige zijner werken heeft hij keurige bladzijden aan hare majesteit gewijd.

Omtrent de omstandigheden, die zijnen dood voorafgingen, ontving de *N. R. Ct.* van zijn Parijschen correspondent de volgende bijzonderheden:

Hij had dezen winter een lichte ongesteldheid: het spit in den rug, tengevolge waarvan hij niet zoo vrag ter been was geweest als voorheen, maar voor het overige was er bij hem geen zweem van eenigen ziektebestand te bespeuren. Hij had den 1^{en} Mei, als naar gewoonte, ijverig gewerkt aan zijn letterkundige studien, die hij Zaterdag op nieuw placht op te vatten, nadat hij des Vrijdags zijn wekelijksch politiek overzicht had afgezonden voor zijn Indisch blad. Hij had een artikel onderhanden over Von Scheffel, waaraan hij met groote ingenomenheid had gewerkt, en dat in den *Gids* verschijsen zou. Te vijf ure had mevrouw Huët, gelijk gewoonlijk, aan haren echtgenoot in zijn studeervertrek thee gebracht.

Daarna had hij te 7 uren met zijn vrouw en zoon zeer smakelijk gegeten, en als gewoonlijk hadden zij aan tafel gesproken over geschiedkundige onderwerpen.

Het gesprek duurde tot bijna 9 uur, waarna de heer Huët, werklustig en opgewekt als altijd, terugkeerde naar zijne kamer, om er een sigarette op te steeken en zijne boeken opnieuw ter hand te nemen. Dat was de laatste levensuiting die van hem waargenomen is.

Toen mevrouw Huët korten tijd daarna zijne kamer binnentrad, vond zij haren echtgenoot zittende voor zijne werktafel, met het hoofd in slapende houding, gebogen over de rechter leuning van zijn stoel.... en plotseling stond zij voor de ijselijke werkelijkheid: het leven was gevloden, Huët was dood!

BUITENLAND.

ROME, 16 Juni.— Het Vaticaan hecht niet zijn goedkeuring aan de uitzetting der Fransche Prinsen, maar is besloten zich van elke inmenging in die zaak te onthouden.

— Minister Robilant heeft gisteren in de Kamer een voorstel ingediend, om toch eindelijk een leger-expeditie naar Harrar (Afrika) af te zenden, om den moord te wreken van Graaf Porro en zijne expeditie. Hiertoe zouden 5,000,000 lires benoodigd zijn. Wellicht, dat Harrar door Italië geannexeerd kan worden.

BRUSSEL, 17 Juni.— In het zeer uitgestrekte mijn-district van Borinage hebben vele mijnwerkers hun arbeid gestaakt, en worden door hen alle andere werklieden belet daaraan te gaan.

PARIS, van 10 tot 17 Juni.— De Heer Freycinet wil volstrekt de verbanningswet niet tot alle leden der familie Orleans uitstrekken; ook de Kamer verwierp (12 J.) die bijvoeging der Commissie, met 214 tegen 220 stemmen.— De wetsvoordracht is thans bij den Senaat ingediend, waar zij naar een Commissie verzonden werd.— De Graaf van Parijs stelt reeds orde op zijn zaken; hij zal naar Engeland terugkeeren.

— De Katholieke Onderwijs-Vereeniging te Parijs, onderhoudt in die stad 193 Confessioneele scholen met 70,000 kinderen, en gaf daarvoor in het vorige jaar niet minder dan 2,370,000 fr. uit.

WEENEN.— Eduard Pohr, een Oostenrijksch mechanicus, heeft een nieuw repeteer-geweer uitgevonden, hetwelk bij de autoriteiten hier te lande groote belangstelling heeft opgewekt. Er kunnen tegelijk twaalf patronen van het model Krepatschek-Heissig in de kolf geborgen worden. Bij de proefnemingen bleek dat het geweer zowel voor repeteevuur als voor de gewone wijze van schieten geschikt is. In het laatste geval kon er in de minuut elfmaal geladen, gemikt en geschoten worden; in het eerste geval daarentegen twaalfmaal gemikt en geschoten in 18 seconden, waarop het hernieuwd laden 16 seconden vereischte. Hierbij was het aantal treffers niet geringer dan bij de eerstgenoemde wijze van vuren. Op eenvoudige wijze kan de repeteer-inrichting gesloten en het geweer voor het gewone vuren geschikt gemaakt worden. Het wapen ziet er fraai uit en is zelfs nog iets lichter dan het gewone militair geweer.

MUNCHEN, tot 18 Juni. Prins Luitpold van Beieren heeft den 11^{en} dezer uit hoofde van krankzinnigheid des Konings het Regentschap aanvaard.— Den 15^{en}, 's avonds om zeven uren, verliet de Koning, vergezeld van zijnen lijfarts dr. G. G. d. d. n., het vorstelijk paleis om een uitstapje te doen langs het meer Starnberg. Reeds omstreeks half acht maakte men zich ongerust over het lang vertoeven van Z. M., en na vele nasporingen ontdekten men eindelijk twee lichamen, drijvende op het meer. Men onderstelt, dat de Koning in een vlaag van waanzinnigheid den dokter aangegrepen heeft, waarop, zooals uit de gescheurde kleeders des Konings en het verwond gelaat van den Heer Gudden duidelijk valt op te maken, een hevige worsteling moet gevolgd zijn. De wettige opvolger van

wijlen Lodewijk II is diens broeder, Prins Otto. Deze echter is evenzeer lijdende aan krankzinnigheid, zoodat Prins Luitpold andermaal een proclamatie tot de Beiersche bevolking heeft uitgevaardigd, waarin hij verklaart, namens Koning Otto het Regentschap te zullen voeren.

LONDEN, 10 Juni.— Nadat eergisteren in het Lagerhuis het *Homerule*-ontwerp met 341 tegen 311 stemmen verworpen was, besloot het Kabinet eenparig tot ontbinding van het Parlement op 28 dezer, en het nieuwgekozen in de tweede week van Augustus te doen vergaderen.—Heden kondigde de heer Gladstone in het Lagerhuis aan, dat hij voor de Koning tot de ontbinding van het Parlement gemachtigd is.

— 14 Juni. Gisteren heeft de Katholieke geestelijkheid van Belfast hare geloovigen gelukgewenscht met de kalme houding en verdraagzaamheid, welke zij in de laatste week, ondanks zoovele tergende uitdagingen hunner vijanden, hebben aan den dag gelegd.— Deze houding der Katholieken heet volgens anderen „bangheid".— Te Sligo hebben de Katholieken de woningen der Orangisten aangevallen.

— 16 Juni. De woelingen der Orangisten zijn nog niet bedaard. Nabij Belfast werden de huizen van eenige katholieken geplunderd en zeer beschadigd.

NOTICIA.

Un Vapor mas.

For di un correspondencia particular di La Guaira nos ta informa koe na Augustus, koe ta bini, *Compañía General Trasatlántica* lo ta aumentar coe un Línea nobo di Vapor. Itinerario di e linea-ai ta di Marsella té Colon, tocando diferente porta di Antillanan, contando Curaçao aden. Dia 5 di cada luna un di e vapornan lo sali for di La Guaira directamente pa Curaçao, na oenda e ta bolbe toca dia 16 di e mes luna na su regreso for di Colombia.

Euseñjanza Catolica.

Na Paris ta existi un *Sociedad di Euseñjanza Catolica*, koe ta mantene den e stad-ai 193 school catolica coe setenta mil muchu, i den anja pasar e Sociedad a saca nada menos koe dos millon trescientos i setenta mil franc pa gastoe di su schoolnan.

Profesia di Dr. Desprez.

Awor koe republicano radicalnan di Francia a hiba nan odio contra religion Catolica té na corre coe Zusteran for di hospitalnan i pone na nan lugar e cuidador-legonan, ¡ay!...profesia di e *libre pensador* conoer. Dr. Desprez, a realiaz. Segun e Docter-ai a bisa, „ningun lego no por bini na comparacion coe e Reverendo Zusteran, den nan amor i sacrificio pa e pover enfermonan, i algun dia humanidad doliente lo sinti i jora nan falta profundamente." Rechtbank di Paris a condena un di e cuidador-legonan na 14 dia di prison, pasobra el a doena un enfermo un remedi robes, koe a ocasioná su morto.

Algun otro di e cuidadornan tabata kehar hudicialmente, koe nan a venená un mucha ekivocadamente.

Moniteur Universel ta jama atencion com for di tempoe koe cuidanza di enfermonan ta confiar na legonan, koe ta gana asina hopi placa, moerimentoe a bira muchoe mas hopi den hospital na Ivry, na oenda toer hende bieuwnan, koe tien enfermedad incurable, ta haja asilo. Promer tabata Zusteran di San Vicente de Paul koe tabatin cuidanza di e hospital-ai, ma dia 1° di Januari 1885 gobiernoe a troca nan pa lego. Bao di direccion di Zusteran tabata moeri cada anja,—un anja den otro,—300 di 2000 enfermo koe tin na e hospital di Ivry, i na 1885 número di morto a aumenta na 750, esta: sietoe cientoe i cincuenta! Opinion general ta, koe nada otro ta causa di esai sino poco cuidan-

za koe e enfermonan ta haja cerca nan cuidador-legonan.

Morto di un Rey.

Como den ultimo dianan Rei di Bavaria tabata atacar di locura Principe Lodewyk di Bavaria a encargé coe Regencia di e nacion-ai dia 11 di e luna-aki. Cuater dia despues, dia 15, banda di 7 ora di anochi, e Rei loco a sali for di su palacio, huntoe coe su docter G. d. n., pa bai haci un keire cantoe di un lamá, koe jama Stamborg. Pa banda di mitar di ocho caba nan a coemiza inkietá nan na palacio riba Rei su tardamentoe, i despues koe nan a sali i busca hopi, nan a haja dos morto ta drif riba awa. Pa panjanan toer kibrar di e Rei i pa herida koe tin den cara di e docter, nan ta supone koe, na momentoe di un atake di locura, e Rei mester a bringa coe su docter i koe nan a lucha hopi coe otro. Successor legitimo di e Rei difuntoe ta su roeman, Principe Otto; ma como e tambe ta sufrí di locura, Principe Lodewyk mester a bolbe publica un proclama, declarando na nomber di Rei Otto, koe e ta keda encargar coe Regencia di Bavaria.

Un skopet nobo.

Koe nos siglo XIX ta ricee den invencion, i hasta den invencion di instrumento pa mata hende coe mas facilidad, ningun hende por ninga. Ultimamente atrobe un mecánico Austriaco, Eduard Pohr, a inventa un skopet nobo di repeticion, koe a excita interes di autoridannan di e nacion-ai muchoe. Ta un skopet koe por ta cargar coe diez-dos patronchi na un carga; su kolf ta trahar di un manera especial pa warda o diez-dos patronchinan. Na prueba-nan, koe nan a haci coe e arma nobo, a resulta koe e por ta usar manera cualke skopet di coestumber i na mees tempoe como arma di repeticion. Na e promer caso, hende por haci coe n'e diez-un tiroe den un minuut, i na ultimo caso diez-dos tiroe den 18 seconde; i nan no mester sino di 16 seconde di tempoe pa nan bolbe cargé coe 12 patronchi nobo. Munera di cera su aparato di repeticion pa usé como un skopet di coestumber, ta masjar simple. E arma mees ta masjar boenita, i e ta mas liher ainda koe otro skopet militarnan.

Amsterdam, 22 di Mei 1886.

Estimado amigoe Cobi.

Biaha pasar a cai mi asina poerá pa mi scribi bo contando toer cos, koe mi a mira na coenueoe di mi amigoe Guiermo, koe mi a caba mi carta coe un *E ta sigi* na stilo di courant, coe intencion di sigi libé atrobé. Ma, Cobi, mi no por a cumpli coe mi deseo, pasobra net den di e dianau-ai tabatin masjá cos di mira aki coe toer preparamentoe koe toer hende tabata haci pa ricibi nos Rey, koe a bin haci un bisjita na Capital di Hoelanda coe su esposa, nos Reina, i su jioe chikitoe, nos Prinses. Asina auto Cobi, a pasa casi un luna; i e biaha aki mees mi ta scribi e carta aki basta corticoe, pasobra mi amigoe Guiermo no ta na mi sociogoe di tantoe koe nos ta keira. Conformá bo noema, mi amigoe, coe e carta chikitoe-aki di bo bon amigoe Ipi, koe ta pone bon atencion riba toer cos koe e ta mira p'e conta bo na toer na placa chikitoe, ora nos contra coe otro atrobé na Corsouw.

Manera mi a bisa Cobi na coemiza-mentoe: hopi preparamentoe tabatin aki pa ricibi nos Rey stimar coe su familia, koe mester a jega na coemiza-mentoe di e luna-aki. Cobi mees lo comprende cuantoe gustoe Ipi tambe tabatin di mira e persona haltoenan-ai. Lo ká ta p'afor, tabatin sigur un diferencia grandi den mi coe e macambanan, esta, diferencia di coló, koe tabata legria mees riba binimentoe di Willem III na Amsterdam, ma ta sigur koe nan legria no tabata mas koe di mi, pasobra mi no ta kere koe nan coerazén por sinti mas amor koe di mi p'e

Sobre Paris,	"	"	"	3	res	513
Id.	"	"	"	60	"	518
Sobre Hamburgo	"	"	"	3	M.	98
Id.	"	"	"	60	"	95

Verkrijgbaar bij
JAN MONSANTO — OTTOMANDA
 en
WILLEM JOLLEY — WILLENSTAD.

IMPRESA DE LA LIBRERIA.